

Pericopa Kedošim - וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ VeAhavta lereacha camocha (să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți) - asta este toată Tora [anul 5779]

Pericopa „Kedošim” este plină de mițvot. După numărătoarea lui Rambam (Maimonides) în cartea lui de mițvot, în pericopa noastră, sunt, în total, 51 de mițvot (porunci): 38 de mițvot „lo taase” לא תעשה (ce să nu faci) și 13 mițvot „ase” עשה (ce să faci). Despre toate aceste mițvot se poate citi în capitolul „Mițvot” din „Termeni”.

Dintre toate mițvoturile, în pericopa noastră iese în evidență una, care se află în Levitic 19:18: „să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți” în ebraică: וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ VeAhavta lereacha camocha. Înțelepții noștri din toate perioadele i-au acordat, în comentariile și analizele lor, un spațiu extins.. Într-una din cele două traduceri recunoscute și învățate de evrei la Tora, Targum Yonatan traduce: „să-l iubești pe aproapele tău, și ceea ce urăști tu nu face aproapelui tău”. Această traducere ne dă o interpretare negativă a celor scrise în Tora într-un fel pozitiv. Originea acestei interpretări se află, probabil, în spusele marelui înțelept Hilel Hazaken (cel bătrân) pe care le învățăm din Talmud, tractatul Șabat 31:a: „Iarăși o poveste despre un străin care a venit în fața lui Șamai și i-a spus: convertește—mă, cu condiția să mă înveți toată Toraua cât stau eu într-un picior! Șamai l-a dat afară. A venit la Hilel și el l-a convertit. I-a spus: „să nu-i faci aproapelui tău tu ceea ce urăști tu!” – asta este, în esență, toată Tora, și restul ieși afară și învață mai departe!”. În Midraș Bereșit Raba 24:7 găsim o drașa (învățătură) asemănătoare: „Rabi Akiva spune: „să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți!” este o regulă mare în Tora, ca să nu vii ulterior să spui că, din cauză că eu m-am făcut de rușine, să se facă atunci de rușine și prietenul meu”. Rabi Akiva a împărțit mițvoturile în reguli cu grade diferite de importanță, „regulă mare” כלל גדול clal gadol fiind gradul superior de mițva, cu toate că noi trebuie să le îndeplinim la fel pe toate.

Înțelepții evrei s-au bazat, cu siguranță, pe aceste afirmații ale lui Hilel și Rabi Akiva atunci când emiteau diferite legi. De exemplu, în Talmud, tractatul Kidușin 41:a scrie că „mirele este obligat s-o vadă pe mireasă înainte de nuntă”. Asta ca să nu găsească ceva rău la ea după aceea și, ca să se apere, ea să vină să spună: „să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți!”.

Un alt exemplu, dintre multe altele, găsim în Talmud, tractatul Sanhedrin 45:a o dispută despre ce înălțime trebuie să aibă „casa de lapidare” adică casa din care se aruncă pietrele în condamnatul la moarte prin acest procedeu. Rav Nahman în numele lui Raba Bar Avuha spune „să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți”, adică îi trebuie o moarte ușoară. Cu alte cuvinte, această clădire trebuie construită la o înălțime de la care, prin aruncarea pietrelor,

condamnatul va muri cel mai repede și în cele mai ușoare chinuri.

„Să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși!” -poate să însemne „chiar ca pe tine însuși”?

Există câteva tipuri de atitudini față de această întrebare, dar problema de bază o găsim în *braita* (vezi ce înseamnă în „termeni”) din Talmud, tractatul Baba Meția 70:a în care ni se povestește: „Doi călători mergeau pe drum și unul singur avea un bidon cu apă. Dacă beau amândoi din ea, amândoi vor muri (fiindcă nu le-ar ajunge). Dacă bea numai unul, numai el ajunge în localitatea apropiată (adică supraviețuiește). Ne-a învățat Ben Patora: mai bine să bea amândoi și să moară, decât ca unul dintre ei să-l vadă pe prietenul lui murind. Până când a venit Rabi Akiva și ne-a învățat: „viața ta este înaintea vieții aproapelui tău”. Rabi Akiva, care a stabilit că „să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși!” este o regulă mare în Tora, stabilește aici și care sunt limitele acestei reguli. Să iubești pe aproapele tău ca pe tine nu înseamnă exact leit ca pe tine, ci viața ta este înaintea vieții lui. Ben Patora, celălalt înțelept, spune că a iubi pe celălalt este identic cu felul cum te iubești pe tine însuși și, așa precum nu vrei să-ți vezi moartea ta, tot așa nu vrei să vezi moartea celui alt.

Comentatorii au discutat aspectul practic al acestei mișva de-a lungul secolelor. Noi vom vedea numai câteva din ele. Ramban (Nahmanides) spune că „Să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși!” este un fel de superlativ, o maximă comportamentală, adică o calitate în cel mai înalt grad, fiindcă inima, adică sufletul omului nu poate accepta să-și iubească semenul așa cum se iubește pe el însuși. El spune că aici este vorba ca să iubești să-i faci lui un bine, în felul în care iubești să-ți faci el ție un bine. Și marele comentator cunoscut după numele comentariului său Hazkuni (Franța, sec.13) spune cam același lucru. Din asta reiese că îndeplinirea acestei mișva, după părerea lor, înseamnă a face o favoare, a-i oferi ceva bun prietenului tău, fără să-l invidiezi pe el. De aici putem înțelege poziția centrală a acestei mișva în aducerea păcii între oameni și, prin asta, aducerea păcii între națiuni. Ignorarea acestei mișva conduce, prin urmare, numai la neînțelegeri, la conflicte și, în final, la războaie.

De asta este important să reținem scrisele din Mișna, tractatul Avot 1:12:

Hilel spune: „Să fii unul dintre elevii lui Aaron, adică un om care iubește pacea și caută pacea, iubește oamenii și îi apropie de Tora!”.

הלל אומר: הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרנן אל התורה